

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben hához hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadadja
 vagy megőrésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 2.

Ez is liberalizmus.

A tanítóválasztások által felizgatott kedélyek lecsillapulván, mi csendes szemlélők, akik sem »liberális« sem »klerikális« jelszavakat nem hangoztatunk; mi akiknek csupán annyi hozzászólásunk van, hogy váradiak vagyunk, mi akik egy kissé gondolkozni is szoktunk a dolgok felett, a kisegítő tanítók alkalmazásánál a legnagyobb fokú objektivitást vártuk.

Annál is inkább vártuk ezt, mivel a hatalmon azokat a »liberálisokat« tudtuk, kiket már a zászlajukra írott és fennen hangoztatott jelszavuk is arra kötelez, hogy ezen kérdésnél is liberális eljárást kövessenek.

A »liberálisok« azonban sajnos a szombati iskolaszéki ülés alkalmával tanúsított fellépésükkel e jogos reményünket megsemmisítették.

De nemcsak reménységünknek vége, hanem egy sajnálatos tapasztalattal gazdagodtunk.

Megtanulhattuk azt, hogy azok, akik a liberális jelszót hangoztatták: ezt csupán cégérül használják; megtanulhattuk, hogy mi a »liberalizmus« a nagyváradai iskolaszéki tagok felfogása szerint.

Szombat délután került elő az iskolaszéki ülésén a kisegítő tanerők választása, hogy mik az előzmények az köztudomású.

A választás szombaton meg nem történt, elhalasztották egy hétre.

A »liberalizmus« nagyváradai lojális értelmezése kitűnik azon két listából, mely a lapok révén nyilvánosságra került.

Az egyik listáról, amelyik tisztán a volt alkalmazottak neveit tartalmazza, egyik lap azt írja, hogy ez a »klerikálisok« listája. Hát ezt a »klerikális« listát soha semmiféle klerikális avagy más párt össze nem állította, e felett tanácskozások nem folytak. E lista származására felvilágosítást adhat az iskolaszéki elnöksége, mert e lista a már alkalmazott kisegítő tanerők névsorát foglalja magában működési időrendben. Ha valakit ez érdekel s pontosabban óhajtja megtudni működésük idejét, felvilágosítást nyerhet a nagyváradai közs. el. iskoláknál ideiglenes minőségben működő tanítók kimutatásából.

De meg ha a »klerikálisok« állították volna is össze ezen a listát — ami, hangsúlyozom újból, nem áll — akkor is bátor vagyok kérdezni, miért liberálisabb az első?

Ha csupán objektíve tekintjük ezt a listát ez sokkal nagyobb bizalmat ér-

demel, ez a már alkalmazott, kifogás nélküli kisegítő közlő van összeállítva, még pedig a gyakorlati működés, illetve a városunk érdekében teljesített működés időrendje szerint.

De azt hiszem, még méltányosnak is kell lenni velük szemben, hiszen ezt követeli a miniszteri döntés is az iskolaszéktől.

Az első listán a volt kisegítő közlő csupán öt van felvéve s ezek közül is csak kettő a hosszabb gyakorlattal bírók közül; hogy a többi jelölt hol és meddig működött, s hogy miként működött, azt nem tudom, de annyi bizonyos, a szavazó urak sem tudnak többet, legfeljebb csupán baráti vagy egyéb összeköttetés révén.

Mindenütt kívánjuk és hangoztatjuk a protekció megszüntetését s most a »liberalizmust« vezérelt a protekció!

A »liberális« párt megmutatta a választáson hatalmát, rést ütött a klerikális felfogáson. S éppen ezért beavasztotta minden gyakorlati működés nélküli ismeretlen egyéneket, beavasztott olyanokat, akik csupán akkor láttak iskolát, a mikor még azt végezték.

De tülzásba menni nem szabad, nem lehet célja senkinek sem, s még kevésbé a liberálisoknak, hogy boszút álljanak olyanokon, a kik a két párt harcába, — ha ennek nevezhetjük, — befolyást nem

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A katolikus Pécs.

Aki a pécsi katolikus nagygyűlésen jelen volt, csodálva láthatta Pécs katolicizmusának élő erejét, hatalmas fejlődését.

A »Pécsi Napló«-ból vettük át a vázlatos ismertét:

Az egyházmegyének háromszázötven papja százhetvennyolc plebánián harminchét féle katolikus jellegű társulatban, egyesületben és szervezetben iparkodik a hívők hitéleti, társadalmi és gazdasági érdekeit szolgálni. E harminchét féle társulatsnak ötszázharminchat önálló szervezete van jelenleg. Köztük 71 katolikus kör, 11 legényegylet, 2 munkásegylet, 12 ifjúsági egyelet, 9 fogyasztási szervezet, 2 kölcsönmagtár, 3 tejszövetkezet, 1 óvodát fenntartó egyesület. Ezenkívül 9 szerzetesházban 58 szerzetes, 19 nőzárkában 218 zárkandó szolgálja a közép- és népiskolai tanítás, betegápolás, árvaházak s nevelőintézetek terén a közügyet. Husz tankerületben 660 katolikus tanító oktatja az ifjúságot.

Közelebről Pécs városának alig van kul-

turintézménye a multból és jelenben, melynek alapításában és fönntartásában kizárólag, avagy jelentős része ne volna katolikus vagyonnak és egyházi férfiak munkásságának. Minthogy azonban az újabb kor társadalmi és kulturális fejlődése a mindig növekedő szükségletek szerint szélesebb és szélesebb társadalmi rétegeket von be szövődéskéssé váló közéletünk vezetésébe, az állam és a közösségek mindinkább saját hatáskörükbe vágónak ismerik el a nevelés, oktatás, szegényügy, szövetkezetek intézmények létesítését, vagy segélyezését: itt és amott a vallásos világlátással ellentétes irányzatok is érvényesülnek, intézményeink nagyobb része természetesen a vallásilag színtelen: előállott a katolicizmus társadalmi szervezésének s felvilágosító munkásságának ideje.

Pécs megértette a kor szavát. Két katolikus körben egyesíti független katolikus intelligenciájának és polgárságának színe-javát. Hatalmas arányú, pompás helyiségei nemcsak a legnépesebb, legkedélyesebb, legvonzóbb találkozó helyei a farsang idején szórakozó Pécsnek, hanem sorozatos, több százat ért tudományos és művészi szórakoztató estélyeivel példátlan és versenynélküli mintaképe az élettől duzzadó társadalmi egyesülésnek.

Méltán sorozhatjuk melléjük a *Katolikus Legényegyletet*, mely csak nevében kizárólagosan a legényeké, valójában pedig kizárólagunk s családjainak legmeghittebb otthona. Hatalmas arányú palotájában évről-évre kétféle sorozatos előadást tartat a vezetőség. Két felolvasó ciklust, melyben céltudatos katolikus felfogással a katolikus világnézetet ápolja. Ennek a 10 előadásnak minden alkalommal négy-öt százra menő hallgatóközönsége van az egyesület nagytermében. Egy másik öt hónapos kurzusban heti három órában szakemberek által az általános műveltség tárgyaira, számolásra, könyvvezetésre, történelemre, földrajzra, fizikára, rajzra, stbre oktatja rendes tagjait. Itt nem annyira a tömeges megjelenésre, mint a közvetlen s eredményes oktatásra törekszik.

A keresztény szociálisták szervezete a legifjabb, de talán a legpezsgőbb életű egyesülete a kifejezetten keresztény egyesülésnek. Legnagyobb részt szegény bérmunkások, kisiparosok a tagjai, kik a gyanúsítások, rágalmaszások, üldöztetések vértörésénél hosszu négy éves küzdelemmel vitték annyira, hogy ma büszkén avathatják zászlójukat. Annak nemzeti színével jelzik, hogy nemzeti alapon állanak, a jeltől nyükben a kalapács és kasza a munka és

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, ugyssintén régi síremlékekben. sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és

— s i r k ő g y á r . —

Kolozsvár, Dézsma-utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva. Nagyszobon, Bánpatak.

gyakorolnak, a kik legfeljebb mint szenvedő objektumok mutatkoznak!

Miért vesz fel ismeretleneket listájába a liberális-párt, miért nem megfelelők a régi kisegítők?

Az nem lehet liberális felfogás szerint ok — s ha az, hol a liberalizmus? — hogy az állítólagos »klerikális« listán foglaltak kettő kivételével róm. kath. vallásúak.

Ennek oka részben az is, hogy e más vallású kisegítők e kettő kivételével végleges állásokat nyertek.

A múltért nem szabad ártatlanokat üldözni, de meg az üldözés és mellőzés oka is alaptalan, nem klerikális eszmék voltak a kinevezések mozgatói.

Vajjon ki tétélezi fel a kinevezés jogát eddig gyakorló polgár mestertől, hogy ő, a volt evangélikus lelkész gyermeke, tüntetőleg róm. kath. vallású kisegítőt nevezett ki!

Hogy több volt kath. vallású jelentkező, arra elégséges magyarázat a tanító-nőképző intézetekre való utalás s hogy a nagyobb számu jelentkező között a méltányosság határain belül, kiválóbb kvalifikációval rendelkezők róm. kath. vallásúak voltak, miért a polgármestert gáncs nem érthette. De dicséret illeti azon ténykedéséért, hogy minden eselben a lehetőség szerint helybelit alkalmazott s hogy olyan kisegítő tanítói osztályt szervezett, a mely ugy qualificativ, mint qualitas tekintetében teljesen megfelel a követelményeknek.

Miért kell újból a kisegítők választásánál is idegen és ismeretlen egyének bejutását forszirozni akkor, a midőn érdemes és minden tekintetben megfelelő régi alkalmazottak ezáltal kenyér nélkül

maradnak, olyanok, akik qualifikáció tekintetében első helyen állanak, akárhány-nak lévén kitünő képesítése, olyanok, a kik ezen gyakorlati működés terén is a a legszebb eredményeket érték el, tessék betekinteni a vizsgálati jelentésekbe, melyek csak ugy hemzsegnek a dicséretektől.

Vagy talán a liberalizmusnak a választást kell első sorban tekinteni s a választást minden egyéb ok nélkül elégséges a mellőzésre?

Ez kérem semmi más, mint igazi reakció?

Méltánytalan és inkorrekt eljárás ez a volt kisegítőkkel szemben. — Hosszu éveket töltöttek el csekély honorárim fejében a város szolgálatában.

Tessék csak felvilágosítást kérni az iskolaszék elnökségétől, hány-szor kellett napokig szaladgálni, míg egy helyettesítő tanítót találtak, a kiből aztán idővel kisegítő lett?

A lelkiismeretesen végzett, lélekölő s kellőleg nem jutalmazott munkálkodás után mindeniknek reménysege pardon... szerintem joga lehetett ahhoz, hogy idővel végleges tanítói állást elnyerhessen s ime most még e bizonytalan és nyomoruságos javadalmazású állásoktól is meg akarják fosztani őket.

Hol van itt a liberalizmus?

Nem lelkiismeretlen dolog-e az, hogy azokat a kiknek jövőjét az ideiglenes kinevezéssel a város — mert hisz ezt szolgálták — kezébe vette s ezelőtt idő-ről-időre a véglegesítéssel megállapította, most minden ok nélkül mellőzi s kenyér nélkül hagyja?

S éppen ezért én nem akarom s nem tudom elhinni, hogy a »liberális«-párt önmagával a jelszavával ellentétbe

jöve, idegeneket akar bevásztani a régi érdemeket szerzett kisegítőkkel szemben.

Nem tudom elhinni, mert az iskolaszék a mult választáson is a liberalizmusnak eclatáns bizonyítékát szolgáltatva azzal, hogy első helyen, a legnagyobb szavazat többséggel, bevásztotta az iskolaszék egy szerény állású alkalmazottjának leányát ugyanakkor, a mikor a liberális-párt a város tanítóinak gyermekeit nem akarta még csak jelölni sem.

Nem tudom elhinni, hogy csupán a vallás miatt, hogy csupán boszúból kívánnak ártatlanoknak tönkre tételét.

Erős a reménysegem, hogy a »liberális«-párt megmutatja, tekintet nélkül a pártküzdelemre, tekintet nélkül minden egyéb interventióra, hogy a már alkalmazott kisegítők közül választja a szükséges tanerőket.

És ezt meg kell tenniük, mert ezt kívánja az igazság, a méltányosság, a város érdeke és kívánja saját jelszavuk.

Mi váradiaik megköveteljük az általunk választott iskolaszéktől, hogy idegenek kedvért ne mellőzze a helybelieket. A városatya választásnál gondunk lesz arra, hogy kik védik és kik támadják e város és polgárainak érdekeit.

Jánossy Gyula.

Változások az osztrák kormányban.

Bécsből jelentik nekünk, hogy a Beck-kabinetet már a legközelebbi hetekben rekonstruálják, még pedig agrárius és keresztényszociális irányban. A kabinet új tagjai volnának Preschka német és Prachek cseh agrárius s Gessmann udvari tanácsos a keresztényszocialista táborból. A kabinetből kilépnek Ferscht és Prade miniszterek; a harmadik kilépő személye iránt még nincsenek tisztában.

munkások jogát s jogos érvényesülését követeli a gazdasági elhelyezkedésben, társadalomban s az államban. A keresztény jelző a szociáldemokrácia anyagelvi viiágtelfogásával szemben a Teremtő Istenben s a vallások szükségességében való meggyőződését fejezi ki. A munkásegysület a munkásság társadalmi összetartásán, értelmi színvonalának emelésén dolgozik. Szakegyleteik gazdasági érdekeiket képviselik. A két szervezettől függetlenül, de egyedeiben nagyobb részt azonosan politikailag szervezeten fogják érvényesülésüket keresni — ami a széttagolt polgári és közjogi pártok között az általános szavazati jog életbelépte esetén jelentős tényezővé avatja őket. Újabban arra törekcsenek, hogy Pécssett népies sajtó organumuk legyen.

Társadalmi uton és eszközökkel szolgálja a szegényügyet a *Pécsi Szent Vince Egylet*. A névtelenség és ismeretlenség homályába burkolódzó 10—15 pécsi uri ember, kik évenként 15—20.000 korona értékben kenyéret, tejet, a betegek között húst, a legszegényebbek között tüzelőfát osztanak ki. Szegényeikhez, felekezetkülönbség nélkül, minden alkalommal személyesen mennek s személyes meggyőződésük alapján utalványozzák hetekre, hónapokra, sőt évekre terjedő segélyeiket, ami pénzübeli adományban sohasem történik. Jövedelmi forrásaik

a katolikus templomok Szent Antal perselyei a püspök, a káptalan, a pécsi papság s a közönség hozzájárulása.

A pécsi *Nőegylet* működő tagjai, sok ezer koronára rugó évi szegénysegélylyel szintén a legtisztább keresztény szeretet áldozatos készségével, nagyrészt házról-házra járó személyes utánjárásukkal gyűjtik össze és személyes tapasztalataik arányában osztják szét alamizsnáikat.

Felügyeletük s Szent Vince-rendü apácák vezetése mellett működik a *népkönyha*, mely munkanélküli hónapokban 200—300 aggot s munkanélkülit táplál.

A kat. *Patronage* hölgyei ünnep- és vásárnaponkint fiatal cseléd- és gyári lányokat gyűjteneik maguk köré, hol kézimunkák oktatásával, szórakoztató játékok és olvasmányokkal, lelkükből átsugárzó igazi nemes, erkölcsi és vallásos lelkületükkel iparkodnak a gondjaik alá menekülőket az utca és korcsmák sarától megmenteni, tanácstalanságukban tanáruk, fájdalmaikban vigasztalójuk lenni.

A *hölgyek Mária kongregációja* heti ösz-szejjöveleivel a tevékeny s mélyseges katolikus hitéletet táplálja tagjaiban.

Az *Oltáregylet* 900 tagjával mig egyrésztől magában ápolja az Oltáriszentség iránti tiszteletet, tagdíjaival s tagjainak önként ma-

gára vállalt munkásságával az elhanyagolt vagy szegénysorsu pécsegyházmegyei templomok fölszereléséről gondoskodik. Évi kiállításai az áldozatos szeretet s fejlett kézműipar tanúságai. A katolikus nagygyűlés tartama alatt a pécsi nőzárda emeleti munkatermében rendezi kiállítását.

Említsük-e ezek mellett a gyönyörű dímot, a szebbnél-szebb templomokat, a püspöki jogliceumot, tanítóképezdét, árvaházat, leányiskolákat, könyvtárakat, melyek mind a katolicizmus erejét, fejlődőképességét dicsérik!

A pécsiek nemrég nyitották meg második körüket s ez a második, a kisebbik is külön sok más város egyetlen kath. körénél. A belvárosi kath. kör szebb és tágasabb a mi kaszinónknál. — Ahol ilyen eredményeket képes felmutatni a katolicizmus, ott van a hűvekben hit, van erő és van férfias akarat!

A katolicizmusnak ereje és veleje: hite Istenben, ragaszkodása Krisztushoz, meggyőződése az ember szabadságában és bizalma az ember tökéletesedésében. Ha kell leveti a mult századoknak tökéletlen fegyverzetét s avult szabású ruháit modern mezben, modern korban, modern fegyverzettel lép fel.

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság

borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

Mondják, hogy a közoktatásügyi miniszter lépne vissza és ennek helyébe jöjjön a hírhedt Gessmann, de ebből aligha lesz valami, mert ez a szocialisták és német szabadelvűek obstrukcióját vonná maga után és feltűnő módon ismét munkaképtelenné tenné az osztrák parlamentet.

UJDONSÁGOK.

* **Üdvözlések az új kanonoknál.** A váradi káptalan ujonnan kinevezett tagját *Gabrielly* Lajos velencei plébánost kitüntetése alkalmából a városrészi polgárai közül sokan üdvözölték. Vasárnap délelőtt pedig a Velencei Kath. Kör nevében egy küldöttség tiszteletgelte, mely *Virányi Győző*, *Darabont Elek*, *Mátray György* s másokból állott, kiknek nevében *Mátrai György* üdvözölte *Gabriellyt* meleg szavakban s arra kérte, hogy a Kör ügyét, melyet eddig is szíven viselt, a jövőben "és" fényes állásában is támogassa. *Gabrielly* a tisztelőket megvendégelte.

* **Templomszentelés Német-Prónán.** Nagy ünnep:égek között tartották meg Német-Prónán, a besztercebányai egyházmegyében az ujonnan épült diszes római katolikus templom felszentelését. A felszentelést dr. *Lányi József* tinnini felszentelt püspök, nagyváradi kanonok végezte, a ki német-prónai születésű s ez ünnepi alkalomra utazott szülővárosába. A püspököt a város határánál nagy ünnepekkel, bandériummal fogadták s a várost kivilágították. A felszentelést a püspök végezte a környék lelkészeinek segédlete mellett. Az ünnepélyen jelen volt még a nagyváradi egyházmegyéből *Richter Jenő* új-palotai plébános, aki szintén német-prónai születésű. A templom felszentelése után *Lányi* püspök tiszteletére 120 terítékű diszebed, este pedig színelőadás volt. Végül lampionos körmenettel és tűzijátékkal fejezték be a sokáig emlékeztető napot. A templom felszentelése alkalmából dr. *Radnay Farkas* megyés püspök a következő táviratot küldte Német-Prónára a hitközséghez: "A Német-Próna szülőtte által ma felszentelt új templomnak malaszt-forrásainál a felszentelő püspöknek örömet, a lelkész uraknak üdvös működést, a hiveknek boldogulást, a községnek felvirágzást kíván a megyés püspök *Radnai Farkas*."

* **Kinevezés.** *Glacz* Antal főispán a tegnapi nap folyamán az elhalt *Papp Tivadar* közgazgatási gyakornok helyébe *Bessán Kornél* fizetéstelen gyakornokot nevezte ki. Ugyan csak a tegnapi nap folyamán nevezte ki a főispán a nagyszalontai járásban megüresedett járási irnoki állásra *Kovács Kálmán* segédjegyzőt.

* **A fürdővasut bejárása.** A *Hankovits* Ferenc gyógyszerész és dr. *Tóth Ferenc* ügyvéd által kiépíteni szándékolt fürdővasut közgazgatási bejárása ma, kedden, szeptember hó 3-án délelőtt 9 órakor lesz a városházán. Odáig fejlődött tehát a fürdővasut építésének ügye, hogy most már a komoly megvalósítás bizonyos remélhető. Ez pedig Nagyvárad közönségének fontos ügye, mert ha kiépül a fürdőbe a vilamos vasut, olcsó és gyors közlekedési eszköz nyerünk a fürdőbe, ami közegészségi tekintetben igen szükséges a közönségnek. Eppen azért, tudva azt, hogy mily erős harcot folytatnak a városi vasut érdekében még hiva-

talos városi közegek is a fürdővasut kiépítése ellen, a nagy közönség érdeke, hogy a polgárság köréből is minél tömegesebben vegyenek részt a mai közgazgatási bejárásán s megvédjék a város közönségének érdekeit.

* **Gépkocsi-szerencsétlenségek.** Bresciából táviratozzák nekünk: Az automobilverseny alkalmával borzalmas szerencsétlenség történt. *Bripiga Puts* kocsija egy árokba zuhant. A kocsi tulajdonosa életét veszítette, a gépész csak könnyebben sebesült meg. A szerencsétlenségnek az volt az oka, hogy az automobil fékje felmondta a szolgálatot. Magentából érkezik egy táviratunk, mely hírül adja, hogy tegnap reggel az itteni pályaudvar közelében súlyos baleset történt. 4 óra 30 perckor automobil közeledett a vasuti átjáróhoz. Az automobilban a kocsivezetőn és egy gépészen kívül *Pallavicini* márkai és *Malvano* ügyvéd ültek. A kocsivezető, aki nem vette észre, hogy a sorompó le volt bocsátva, teljes sebességgel nekiment annak, áttörte azt és csak a közelő tehervonat láttára vette észre a fenyegető veszedelmet, amely elől azonban már nem volt menekvés. A tehervonat összezúzta az automobil, a bennülők közül *Malvano* ügyvéd azonnal életét veszítette, a márkai a kórházba szállítás közben halt meg. A gépész könnyebben sebesült meg, míg a kocsi vezetője csodálatos módon megsebesült.

* **A zilah-bánffy-hunyadi vasut és Nagyvárad.** Szilágyvármegye központjának Zilah városának fejlődését legjobban gátolja az, hogy csak gyatra vicinális vasuti összeköttetése van s így kívül esik a megfelelő forgalmi körön. Nagyváradról például hamarabb lehet Bécsbe eljutni, mint a szomszédban levő Zilahra. A kereskedelemügyi miniszter tervbe vette, hogy az egész országban a kiválmakhoz képest kiépíti a vasuthálózatot. Ennek kapcsán mozgalom indult meg Zilah városában, hogy Zilahtól Bánffy-Hunyadig egy vasutvonal építtessék ki, amely így közvetlen összeköttetésbe hozza Zilah városát, Szilágy-megye székhelyét a fővonallal. Annak idején Zilah város polgármestere: báró *Diószeghy* személyesen is járt Nagyváradon, majd Zilah város közgyűlése átiratban kérte Nagyvárad városát, hogy az ezen vasut létesítésére vonatkozó mozgalmat támogassa. Nagyvárad város tanácsa mielőtt az átirat felett határozna, véleményt kér a nagyváradi kereskedelmi és iparkamarától.

* **Mit kaptak a jubiléumok?** Egyik közelebbi lapunkban megemlékeztünk arról a beadványról, amelyet *Merte József* városi I. oszt. irodatiszt intézett a törvényhatósághoz 25 éves szolgálata alkalmából s amelyben az fel van említve, hogy *Szabó Gábor* rendőrbiztos és *Hegedüs* Lajos I. oszt. irodatiszt 25 éves szolgálata alkalmával, pár évvel ezelőtt 200—200 korona jutalmat és aranyoklevelet kaptak buzgó szolgálataik elismeréséül. Annak kijelentésére kértek fel bennünket, hogy jubileumok alkalmából úgy *Szabó Gábor* r. biztos, mint *Hegedüs* Lajos irodatiszt nem kaptak semmi pénzbeli jutalmat, sem aranyoklevelet, csak egy elismerő tanácsi végzést.

* **Derecske a korosmák ellen.** A községek most egymás közt harározatokat kötöznék, melyekben arra szólítják fel egymást, hogy lépjenek egyvonalba az alkohol ellen indított harcban. Az ilyen határozatok folytán egymásután hozzák meg hasonló határozataikat

az alkohol pusztításainak megfékezése céljából. Legújabbán egyik legnagyobb községünk, *Derecske* hozott ilyen értelmű határozatot, mely szerint a korosmáknak vasár- és ünnepnap való zárását rendeli el. A határozat tegnap érkezett meg az alispáni hivatalhoz.

* **Hét és fél százalék megyei pótdadó.** Biharmegye őszi közgyűlésének legnagyobb fontosságú tárgyai közé tartozik a költségvetés szerint előirányzott 7 és fél százalék megyei pótdadó kivetése. A pótdadó kivetéséről az alispán minden megye bizottsági tagot külön-külön értesített a tegnapi nap folyamán.

* **Meddig tart a pécsi kiállítás.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a pécsi országos kiállítás nem f. 1907. évi szeptember hó 15-ikén, hanem a f. 1907. évi október 15 napján zárul be, a bíráló bizottságok pedig a f. évi szeptember hó 12-ikén fogják működésüket megkezdeni. Nagyvárad, 1907. szeptember hó 2. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula*, kir. keresk. tan. elnök. Dr. *Sarkadi Lajos*, titkár.

* **Vasut Derecske és Nagyvárad között.** Derecske nagyközségének most jelenleg nagyon rossz összeköttetése van Nagyváraddal. A rossz összeköttetés hátrányait hamar fölismerte a *Török Geszter* budapesti vasutépítési vállalat és megkérte a vasutépítéshez az előmunkálati engedélyt. A község a vasut céljaira összesen 90000 koronát szavazott meg, mely határozatot a főszolgabíró tegnap terjesztette be az alispáni hivatalhoz. Mint értesülünk, a vasutépítéshez már a kora tavasszal hozá fognak, hogy a fontos közlekedési ut még a jövő év folyamán elkészüljön. A személy szállítást gyorsmotorral és a teher szállítást gőzgépekkel fogják lebonyolítani. A vasut iránya Derecske, Kooyár, Sóstón át Biharpüspökiig húzódik.

* **Uj gróf, új báró.** A király a minisztertanács előterjesztésére *Semsey László* kamarás, országgyűlési képviselőnek és törvényes utódainak a magyar grófi méltóságot, és ugy neki, mint törvényes fiutódainak egyszersmind az örökös főrendiházi tagság jogát adományozta; továbbá *Kesseleőkeői báró Majthényi László* belső titkos tanácsos bárói rangját és örökös főrendiházi tagsági jogát *Majthényi Adám* mezőnyárádi lakos, földbirtokos fiára, ifj. *Majthényi Lászlóra* és ennek törvényes utódaira, illetve törvényes fiutódaira kiterjesztette.

* **A hadgyakorlatok áldozatai.** Bécsujhelyről jelentik, tegnap bevégeződött a hadgyakorlat, melyet Bécsujhely környékén tartottak, szomoruan végződött. A 14 és 25 landwehr ezrednek számos halottja van. A 14 gyalogezrednek egy tartalékosa, több gyermek atyja aug. 21-én betegnek jelentkezett, de ennek ellenére tovább kellett marsolni. A tartalékos a következő napon masirozás közben eszméletlenül rogyott össze. Korházba szállítás közben meghalt. Ugyanennek az ezrednek egy másik tartalékosa a gyakorlótéren rogyott össze és meghalt. A 14. ezred tegnap 52 kilométer utat tett; gyaloglás közben 80-an jelentkeztek betegnek. Egy tartalékos, ki táviratot kapott, hogy felesége haldoklik, nem kapott két napi szabadságot. A 25 ik gyalogezrednek egy póttartalékosa gyakorlat közben ugyancsak meghalt. Ugyanezen ezred egy tartalékosa menetelés közben összerokadt és meghalt. Ugyanezen ezrednél még két haláleset fordult elő. Az ezred tegnap reggel 3

órától délutánig menetelt és 156-an betegedtek meg.

* **Esküvő.** *Zechentmayer* József m. kir. honvédszázados, hadapródiskolai tanár, az olaszai róm. kath. plébánia templomban ma szept. 3-án d. e. fél 2 órakor esküszik örök hűséget *Imrik* Bellának, Imrik Péter dr. kir. ítélőtáblai bíró és neje: Ugrócy Bella leányának.

* **Szerencsétlenség egy iparvasutnál.** *Dobrestről* megint borzalmas szerencsétlenség hírére vettük. A szerencsétlenségnek egy emberélet esett áldozatul. Az esetről tudósítónk nyomán adjuk a következőket: A Dobresti iparvasut vállalatnál a faszállító görkocsipálya felső állomásáról egy fával megrakott görkocsin indult tegnap lefele a kirakodó állomás felé *Dume* Vaszali. Alig indult el a kocsis, mikor egyik dolgozójárta egy másik megterhelt kocsival ugyanazon a pályán szintén utnak indult. A görkocsikat állandóan féken kell tartani a 100 méter távolságig egymástól, ép azért, a későbbi kocsinak néhány perc múlva szabad csak elindulni. A jelen esetben a második kocsis a körülmények tanúsága szerint hamarabb lett elindítva, minék következtében egy olyan helyen, hol a kocsiknak csak lassu menete van megengedve, az előtte már lassan haladó *Dume* Vaszali kocsiját utólrta. A görkocsin a kocsivezető munkás a kocsis végében levő fék mellett állt. Itt állott *Dume* is. A második kocsis fékezése mikor észrevette, hogy az előtte haladó *Dume* már lassan bocsájtja a kocsit, szintén fékezni kezdett, azonban már késő volt. A kocsis nekiment az előtte levőnek és *Dume* Vaszalit a két kocsis közé szorította. A szerencsétlen ember az összeütközés után azonnal meghalt. A csendőrség megindította a nyomozati eljárást, ez ideig azonban még nem sikerült tisztán megállapítani azt, hogy kit terhel a felelősség. Az ügyészség nem adta meg a hulla eltemetésére az engedélyt, mert nincs kizárva annak esete sem, hogy bűntény forog fenn.

* **Tibor Ernő képkiallítása.** Nagyváradi város ösztöndíjas festőművész növendékének, Tibor Ernőnek vasárnap délelőtt nyílt meg kollektív képkiallítása a vármegyeháza dísztermében. A kiállítást mindjárt az első napon nagyon sokan látogatták és jobb képei közül még az első napon többet vétel szándékából lefoglaltak. A kiállítás 125 képe alkalmas arra, hogy Tibor Ernő egész eddigi művészi fejlődését összes kiválóságaival és hibáival feltüntesse. A kiállításról legközelebb lapunk is kritikát fog adni. Most csak a megnyitást regisztráljuk. Szerdán, e hó 4-én este 6 órakor a kiállítás termében dr. *Dénes* Sándor, *Antal* Sándor és *Dutka* Ákos művészi tárgy felolvasásokat fognak tartani a kiállítás látogató közönségnek. Vasárnap délelőtt pedig a város munkássága részére rendeznek a kiállítás helyén művészi tárgy előadásokat.

* **Villamos elgázolás.** Tegnap délután csaknem halállal végződő villamos elgázolás történt a pályaudvar közelében. A 8-as számú villamos kocsis a pályaudvari állomásról rendes sebességgel indult el a Rákóczi-uton. A Múzeum-uton ugyanakkor egy vidéki szekér közelgett két lóval. Dacára a villamos csengő jelzésére a szekeren ülő ember nem figyelt, vagy a lovak ijedtek meg a csengőtől, ez még nincs megállapítva, de a lovakat nem tudta megakadályozni az ember attól, hogy a villamos elé ne fussanak. A villamos kocsis a lovakat elütötte s csak a kocsivezetőnek köszön-

hető, hogy az embert is el nem gázolta. A lovak a kocsi fékjétől súlyosan megsebesültek úgy hogy valószínűleg le fog kelleni bunkózni. Az elgázolás ügyében megindították a vizsgálatoit.

* **A falu legényei.** Kőtegyán községben vasárnap este emlékezetes verekedést rendeztek a falu legényei. Már a kora délutáni órákban összejött a községből a fiatalság a kocsmában, hol a véres verekedések nem nagyon ritkák. Késő este még mindig dőzsöltek ugyanarra, hogy az elögyasztott nagymennyiségű alkohollal teljesen hatalmába kerítette a fiatal embereket, mire ezek aztán törni zuzni kezdtek. A társaságban ott mulatott *Borbély* Lajos is, a község verekedő mestere, aki egyszerre székekkel kezdte a játékot. A többiek látva, hogy most többen vannak, könnyen megverhetik *Borbélyt*, szintén székeket ragadtak fel s azokkal *Borbélyt* addig verték, míg eszméletlenül nem terült el a földön. *Borbély* összerogyása után a részeg kompánia szétfutott. A verekedés hírére megérkezett a csendőrség is, ekkorára már *Borbély* a sok sebesülés következtében meghalt. A csendőrség megindította a nyomozati eljárást.

* **Bokányi fenyeget.** Ujvidékről sürgönyzik, hogy ott tegnap délután a szociálisták értekezletet tartottak, amelyen Bokány pártvezér is megjelent és hosszabb beszédet mondott. Hosszasan fejtegette a szociálisták álláspontját s hangsúlyozta, hogy ha az általános titkos választás a közel jövőben meg nem valósul, akkor elérkezik a munkástorradalom, amelyet nem vérrel harcolnak végig, hanem az általános munkássztrájkjal, melynek kényszerítő hatása eredményes lesz. A beszédet tettségel fogadták. Rendzavarás nem történt.

* **Mikor lesz a nagyvásár?** Megemlítettük egy héttel ezelőtt, hogy a hatóság is tévedésben volt arra nézve, hogy mikor lesz Nagyváradon az őszi országos vásár s annak elhalasztását kérte a zsidó ünnepek utánra. A kereskedelemügyi miniszteriumból világosították fel a várost, hogy az elhalasztásra nincs ok, mert ugyanis a zsidó ünnepek utáni hétre esik a nagyváradi országos vásár. A nagyközség azonban még mindig tévedésben van a vásár idejét illetően s ezért közöljük, hogy az országos vásár Nagyváradon szeptember hó 13-án kezdődik a sertésvásárral s az iparvásár szeptember 16-tól 20-ig lesz megtartva.

* **A bajai iparbank válsága.** A bajai kereskedelmi és iparbank Wagner Sándor főkönyvelő letartóztatása óta válságba jutott. A betevők megrohanták a bankot és tömegesen felmondták a betéteiket. Ez azonban még csak a kisebbik baj. De a fővárosi nagy bankok a bank mostani igazgatóságával szemben megtagadták a viszleszámitolásokat. Ez a főbaj. A bank részvényesei, akik mind a bajai legvagyonosabb polgárságból kerültek ki, most meg akarják menteni a bukástól a bankot. A bank ügyeinek vezetésére a részvényesekből alakult ideiglenes szindikátusnak a mostani igazgatóság tagjai egytől-egyig beadták a lemondásukat.

* **A mentőosztály működése.** A nagyváradi mentőosztály augusztus havi működéséről szóló jelentése szerint az elmúlt hónapban 21 balesetnél vették igénybe a mentők működését, azonkívül 18 betegszállítást eszközölt a mentőosztály. Fennállása óta a mentőosztály 1395 esetben működött.

* **Merénylet a perzsa nagyvezér ellen.** Teheránból jelenti egy táviratunk: A nagyvezért tegnap este, amidőn a parlamentből eltávozott, egy ismeretlen tettes megtámadta és lelőtte. A merénylő ezután hír szerint öngyilkosságot követett el.

* **Uránia.** Vasárnap délután 3 órától 6 óráig minden órában zsufolásig megtöltötte a közönség az Uránia helyiségét. Dacára annak, hogy vasárnap cirkusz, színház nagy orfeumi előadások voltak az Urániában minden előadást telt ház nézett végig, ami elég bizonyítéka annak, hogy az Uránia életképes és állandó érdekes műsorával csak fokozza a közönség érdeklődését. A műsor különben jelenleg olyan jó, hogy az eddig látottak közül egyike a legérdekesebbeknek.

* **Gyanus halálozás.** Élesdről jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap *Süss* Imre adóhivatali szolga 2 napos gyermeke gyanus körülmények között hirtelen elhalt. A járásbíró az esetről azonnal jelentést tett a királyi ügyészségnek, mely elrendelte a hulla felboncolását.

* **Női ruha** alapos szabászatát lehet 5 délután biztos sikerrel elsajátítani. 12 koronáért beiratkozni és tanulni lehet szombat és vasárnap kivételével naponta délután 2 órától 5-ig a Kereskedelmi Csarnok dísztermében.

TANÜGY.

Az óvoda bizottság ülése.

A nagyváradi állami óvodák felügyelő bizottsága folyó hó 2-án tartott gyűlést Mezey Mihály elnökletében. Jelen voltak: Mérey Vilma, özv. Grünwald Henrikné, dr. Molnár Imréné, Réz Bertalané, dr. Moskovits Miksáné, Materny Imre, dr. Vucskics Gyula, Szücs Izsó, Winkler Lajos (jegyzőkönyvvezető) és Mikusay József. Elnök jelentette a felügyelő bizottságnak, hogy a folyó évi július végén tartott gyűlés határozata értelmében az 1906-7. évi számadást elkészítette. E szerint a kiadás 5910 korona, a bevétel 6363 korona. Maradvány 452 korona. A bizottság a számadást egyhangulag elfogadta s felkérte az elnököt, hogy azt a szokásos indoklással az illető hatósághoz felterjeszteni sziveskedjék. A jövő évi költségvetést szintén az elnök terjesztette elő. A bevételt 853 koronában, a kiadást 8230 koronában állapította meg. A hiány tehát 7377 korona. Ezt az összeget szerződés szerint az államnak kell fedeznie. A bizottság a költségvetést az illető hatósághoz terjeszti fel, kérve az elnököt, hogy úgy a kiadás, mint a bevétel tételért alapos indoklással lássa el.

Végül a bizottság özv. Morgenstein Albertné állami óvónőnek kérelmét, melyben leánya Margit okl. óvónő részére segélyt kér — pártolólag terjeszti a kir. tanfelügyelőhöz.

Zzufolt tantermek.

Az analfabéták kevesebbedésének a kultúra rohamos fejlődésének legkompetensebb bizonyítéka a zzufolt iskola. Városunkban úgy a hitvallásos, mint a községi jellegű iskolák évről-évre új és új osztályokat állítanak fel, semmi anyagi áldozatot nem kimélnek, hanem azért a szükségletet nem fedezik a meglévő iskolák. Akár melyik iskolát figyeljük, mindennütt oriai csoportosulást találunk és nem csak szóharca, de néha tetlegességre is kerül a sor a dulakodásban, mindenki előre igyekszik, né hogy beteljen a létszám, mielőtt gyermekét, vagy hozzátartozóját beírná.

A beiratások történetében igazán feljegyzésre méltó körülmény az, a mit az Orsolya zárdában lévő tanítónképzőnél találunk. Dacára annak, hogy városunkban a római katolikus tanítónképzőn kívül ev. ref. tanítónképző is van, tegnap reggel 8 órakor, vagyis a mikor más helyeken a beiratásokat kezdték, az Orsolya zárda tanítónképző osztályaiban minden hely be volt töltve.

Számos jelentkezőt kellett visszautasítani, miután a miniszteri rendelet szigorúan intézkedik az iránt, hogy — tekintettel e téren eszközölt túltermelésre — az egyes osztá-

lyokba 30 növendéknel többet föl ne vegyennek. Ez a rendelet vonatkozik úgy az állami, mint a felekezeti képzőkre. Éppen olyan sokan jelentkeztek az Immaculata intézet óvónőképzésében.

Ez a körülmény fényesen igazolja a társadalom gondolkodását is. Hasztalan dolgozik a sajtó évek óta, dolgozik a társadalom számos rétege, a nők még mindig a tanítói pályára ösztönlenek, itt vélik a mindennapi biztos kenyeret megtalálni.

Az irányításról, pályaválasztásról ilyenkor sok szó esik. Hasztalan. Még mindig a diplomás, a latiner pályákat tartják egyedül boldogítóknak.

Az iskolák körül napról-napra fokozódik a tülekedés. Az iskolák nap-nap után követik a villamos kocsik példáját. Kiteszik a táblát: Megtelt.

Iskolai beiratás. A várad-velencei római kath. elemi fi- és leányiskolákban a beiratások szeptember hó 2-ától 7-éig tartanak, minden nap délelőtt 8 órától 11-ig, délután 2 órától 5-ig. Szeptember hó 8-án délelőtt 9 órakor Veni Sancte, 9-én kezdetét veszi a rendes tanítás. Kéretnek a t. szülők gyermekeiknek mielőbbi beiratására, nehogy a késedelmes jelentkezés miatt a tanítás akadályt szenvedjen. *Az igazhatóság.*

MULATSÁG.

Táncvigalom Tenkén A tenkei járás magyar ifjusága 1907. év szeptember hó 7-én a Gyógyfürdő tánctermében a belényesi Kossuthszobor alapja javára zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti díj: személy jegy 2 kor. család jegy 3 személyre 5 kor.

TÁVIRATOK.

Egy község lángokban.

Eperjes, szept. 2. Kisszeben városa éjtél óta ég. Eddig a főutca egyik házsora teljesen leégett. A kár eddig hozzávetőleg egynegyed millió korona. Kisszeben Sáros megyében fekszik. lakossága magyar, német és tót, lélekszáma 3252, ház 432 van benne. Járási székhely.

Játék a fegyverrel.

Budapest, szept. 2. A főváros közelében fekvő Gött községben, mint jelentik, Sebők András 15 éves parasztfiu játék közben agyonlőtte dr. Hajcsy József fővárosi ügyvéd 12 éves fiát. Sebők elbujdosott.

Általános sztrájk.

Budapest, szept. 2. Nagybányáról jelentik; A városban ma kitört az általános sztrájk. A sztrájkban álló munkások száma hatszáz.

Szerencsétlenség a lögyakorlaton.

Székesfehérvár, szept. 2. A Mezőkörmárom és Hidvég között folyó katonai harcászati lögyakorlaton ma nagy szerencsétlenség történt. A 6000 lépésre is elmenő éles lövegek a hidvégi uradalom három dolgozó mezei munkását halálosan megsebeztek. A munkások másnap belehaltak sebeikbe. A levegőben röpködő éles golyók több igavonó ökröt is megöltek. Szigorú vizsgálatot indítottak.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

19

Most már nagyon egyszerű volt megállapítani, meddig taszították az összegereblyezett levéltömeget. Ez hamar megtörtént. Alkalmos lyuk akadt erre, egy víz által vájt csatornaféle, melynek hosszában egész rakomány száraz levél indult rothadásnak. Atvizsgálni ezt a gyanus tömeget, csak egy pillanat műve volt Blachet számára. Ugyanazzal az ággal, melylyel bizonyára idehúzták a levélmaradványokat, Blachet hamar két oldalt hányta azokat a csatorna széleire. Nem hiába fáradozott. Majdnem diadalmas kiáltást hallatott, midőn észrevett egy még egészen fényes, rövid csövű karabélyt, mely nemrég lehetett még nedves rejtékében s melynek formája különösen meglepte.

A legdöntőbb sikerek egyikének látszik, ha egy büntény vizsgálata alatt megtalálják a gyilkosságnál használt fegyvert.

Itt nem volt elvitatható a tények összefüggése. A száraz falevelek alá rejtett és Blachet által olyan ügyesen felfedezett fegyver csakugyan az volt, amelylyel Malboise márkít lelőtték. A sebből kivett golyó teljesen hasonló volt a több lövetű karabélyban talált golyókhoz. De a megmagyarázhatatlan gyilkosság titokzatosságát még csak fokozta, hogy a fegyver ahelyett, hogy világos nyomra vezetett volna a vizsgálatot vezető közeget, még nagyobb homályt borított az ügyre. A karabély amerikai gyártmány volt és ahhoz hasonló példányt nem egy könnyen lehetett volna az európai kereskedésekben találni. Ez az egyetlen példány tehát kétségtelenül elárulta volna tulajdonosát, kivéve, — és ez lassankint bizonyult — ha lehetetlen lesz megállapítani, minő kezek ment át, mielőtt ide került Etréchy erdejének a zugába, olyan messzire a műhelytől, ahol készült.

Hatlövetű fegyver volt, de két golyó hiányzott a csőből.

Az egyik Malboise márkít ölte meg, a másik bizonyára azt a vért ontotta ki, mely befecskenkedte a földalatti ut falát, azt a vért, melyet egy gyengülő kéz fogott fel, hogy később, bizonyára kétségbeesetten megtámaszkodva a falnak, azon elmágozja.

De kit sebesített meg a golyó? A gyilkosok egyikét? Kettőn voltak. Ezt a lányomok bizonyították.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

Budapest, szept. 2.	
Oszták hitelrészvény	651.50
Magyar hitelrészvény	750.25
Lezártító bank	492.—
Rimamurányi	540.25
Oszták-m. államvasuti részvény	660.25
Közuti vasut	542.75
Városi villamos vasut	287.—

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, szept. 2.	
Buza okt. 50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	9.10
Zab okt-re	8.10
Tengeri májusra	6.15
Tengeri jul.	8.31

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1907 szept. 2-án.	
Magyar aranyjáradék 4%	111.20
Magyar koronajáradék 4%	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	144.—
Oszták járadék papirban	97.25
Oszták járadék ezüstben	98.25
Oszták járadék aranyban	116.—
Oszták korona járadék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	18.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Oszták hitelbank intézeti részvény	652.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	19.12
Német birodalmi márka	117.77
London vista	240.67
Páris vista a	95.20
70 márkás arany	23.52

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Árverési hirdetés.

Alulírott Tamásfalvi Thury Ignác belényesi királyi közjegyző ezennel közhírré teszem, hogy a „Villgerodt-művek Erdőipar-Betéti Társaság bejegyzett cég által Vig Sándor szegedi lakosnak eladott, de általa át nem vett 39.633 m² I. első osztályú bükkfadeszka 1268 korona 26 fillér, 20.110 m. 3. II. másodosztályú bükkfa deszka 522 korona 86 fillér, 65.260 m. 3. III. harmadosztályú bükkfadeszka 1305 korona 20 fillér, összesen tehát 3096 korona 32 fillér kikiáltási árban, Vig Sándor veszélyére közbenjöttömmel megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek a következő feltételek mellett fognak eladatni.

Az árverés 1007. (egyezerkilencszázhet) évi szeptember hó 25. napjának déli 12 órakor a „Villgerodt-művek Erdőipar-Betéti Társaság-szudricsi telepének központi irodájában fog megtartatni.

Az eladás tárgyát képező áruk együttesen fognak szükség esetén a kikiáltási áron alól is eladatni.

Kikiáltási ár 3096 korona 32 fillér. Árverelni szándékozók tartoznak a 309 korona 70 fillérben megállapított bánatbénzt az 1881. évi 60-ik t.-c. 170. §-áan előirt módon készpénzben letenni.

A legtöbbetígérő, hinek javára az áruk leütetnek, az egész vételért azonnal készpénzben kifizetni tartozik. Az eladott áruk az eladó cég telepén, az eladó cég által és költségére fognak vasuti kocsikban beraktározatni s vevő köteles azokat 30 napon belül saját költségén elszállíttatni.

Kelt Belényesen, 1907. aug. hó 3-án.

Tamásfalvi Tiry Ignác,
kir. közjegyző.

!! Kiadó !!

Nagy Sándor-utca 8. sz. alatt

két udvari szoba

butorral, vagy anélkül

azonnal kiadó.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-ból,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv-és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szerzők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálócsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kandó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Henney Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhot Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Liphay Károly.
- Telegrafia és telefonía: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Legjobbak
a
Moskovits
czipők.
Kossuth-utca 5.

Hirdetések

felvételnek

é lap kiadóhivatalában.

Butor kiállítás.

az **Első Nagyvárad Műbutor-gyárban**
Fő-utca Guttman-házban
Kádár fűszerüzlet mellett

Az egész emeleten teljesen berendezett szobák, hálószobák keményfából 320 koronától, ebédlők 380 koronától, salókok 460 koronától.

Zongorák, pénzszekrények és mindenemü berendezési tárgyak.

Szigoruan szabott saját gyári árak.

Vidékre kívánatra költségvetést vagy utazómat teljes mintákkal saját költségemre küldöm.

Szíves megkeresést kér

Büchler Márton, butorgyáros.

Fő-üzlet és iroda: Fő-utca, Guttman-ház. Fiók-üzlet: Szent László-tér, Holdas-templom mellett.

Gyár: Menház-utca 3. Telefon: 421. 626.

Családi otthont,

elegáns egészséges lakást, fényes ellátást találhat nálam **f évi szeptember hó elejétől** néhány vidéki előkelő uri leány, ki fővárosi tanintézeteket látogat.

Német, angol, francia társalgás. Zongora. Gazdagon ellátott házi könyvtár. Kívánatra privát oktatás.

Allandó orvosi felügyelet.

Lakás: **VI. Király utca 76. sz. a.** az Orsz. Zeneakadémia, Mintarajziskola, Felsőleányiskola stb. közvetlen közelében. Villamos összeköttetés a kaputól minden irányban.

özv. Benedek Kornélné

Katona Ida,
okl. tanítónő.

Személyes megbízhatóság és képességek felől szíves információval szolgál több egyetemi tanár.

Tessék prospektust kérni.

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyvárad Felső Keresk. Iskola,

melynek érettségi bizonyítványa **egy éves önkéntes katonai szolgálatra** jogosít s melynek **eddig végzett 619 növendéke** elsőrendű kereskedelmi, gyári, bankári és pénztári cégeknél posta-, távirdai-, vasúti-, pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyert kiváló alkalmazást. 1907. szeptember hó 1-én nyitja meg 20-ik évfolyamát.

Az intézet 1906—907-ik tanévben, 136 tanuló látogatta, közöttük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családoknál való elhelyezése ügyében az iskola igazgatója, dr. **Kováts S. János** ur legegységesebb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1907—908-ik iskolai évre a folytatólagos beiratások folyó évi augusztus hó 30-án, 31-én és szeptember hó 5 első napján eszközöltetnek.

Minden egyéb tudnivalóról **Tájékoztatónk**-ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben. Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld. Nagyvárad, 1907. június hóban.

Reismann Mór,
a fentartó testület tagja.

Dr. Hoványi Géza,
iskolabizottsági elnök. 140

A kőszéngáz ára fűtés-, főzés- és ipari-célokra.

Julius 1-től a nagyvárad légszeszgyár mindazoknak, akik ha csak részben is gázzal világítanak az ipar-gáz árát **20 (husz)** fillérre szállította le.

Tekintve a tüzfifa folytonos áremelkedését, főzésre a gáz most már sokkal olcsóbb, fűtésre pedig alig kerül valamivel többbe, sőt ha a tisztogatás költségeit leszámítjuk, egyáltalán nem kerül többbe a fával való fűtésnél. Hát még a fa beszerzésével és raktározásával való bajok.

**Kísérlet céljából egy-két hónapra
gázkályhákut**

kölcsön is adunk

Nagyvárad, 1907. július hó.

Nagyvárad légszeszgyár.

Nagyvárad középiskolai Internátus.

Nagyváradon, a Tisza Kálmán téri Elek-féle házban (9. sz.) folyó évi szeptember hó 1-én

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi
és polgári iskolai tanulók részére

az internátusban a második évfolyam nyílik meg.

Egyenkénti tanítás nevelő tanárok vezetése és ellenőrzése mellett. Szigorú korrepetálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az intézet a város legegységesebb helyén fekszik, közel a tanintézetekhez.

Bő tájékoztatót kívánatra ingyen küld az intézet tulajdonosa és vezetője, a kivel értekezni lehet naponként 9-től 12-ig.

Nagyvárad, 1907. június 14.

Dénes Pál,
intézettulajdonos és igazgató.

A jövő tanévre szükséges

összes

tankönyvek

valamint mindennemű

tan- és írószerek

kaphatók

Sebő Imre

könyv- és papírkereskedésében

Rákóczi-ut, Oláry-ház.